

LA NECESSITAT DE MODIFICACIÓ DE LA LLEI 7/1983, DE 18 D'ABRIL, DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA A CATALUNYA

per Antoni MIRAMBELL

Professor titular de Dret civil de la Universitat de Barcelona

1. FINALITAT DE LA MODIFICACIÓ.
2. POSSIBILITAT DE LA MODIFICACIÓ.
 - 2.1. Caràcter de la llei.
 - 2.2. Competència exclusiva.
3. NECESSITAT DE LA MODIFICACIÓ.
 - 3.1. Justificació.
 - 3.2. Principis generals.
 - 3.3. Punts de modificació.

1. FINALITAT DE LA MODIFICACIÓ

Després de quatre anys de vigència de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya (LLNL), es pot observar un avenç en l'estudi i en el coneixement de les matèries referents a la regulació dels drets i deures de les persones respecte de l'ús de la llengua catalana.

Certament, es pot afirmar que s'ha fet —i s'està fent— un gran esforç, individual i institucional, per arribar a confeccionar una teoria general del que es pot anomenar Dret Lingüístic de Catalunya.

Durant aquest període de temps assenyalat, s'han produït dos fets d'extraordinària significació: la celebració del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, en el qual l'àrea de Llengua i Dret va fixar unes conclusions importants respecte dels conceptes fonamentals en matèria de Dret Lingüístic,¹ i les sentències del Tribunal Constitucional (TC) sobre els

1. Les conclusions i els treballs de l'Àrea de Llengua i Dret del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana han estat recentment publicats per l'Institut d'Estudis Autònoms de la Generalitat de Catalunya.

recursos contra les lleis de normalització lingüística del País Basc, Catalunya i Galícia de 26 de juny de 1986.²

La LLNLC presenta unes notables deficiències en la configuració jurídica dels conceptes de doble oficialitat, de llengua pròpia i de normalització. Algunes d'aquestes deficiències provenen ja de moments inicials, però, actualment, es veuen constatades i ampliadess per les noves aportacions dels autors i, especialment, per les posicions ambigües i clarament restrictives per a l'ús de la llengua catalana adoptades per les recents sentències del TC.

Tot això fa que, al nostre entendre, aparegui la necessitat de modificació de la LLNLC, per tal que la mateixa llei no sigui un obstacle per a la normalització lingüística i per tal que s'obtingui el ple reconeixement legal de la llengua catalana com a llengua pròpia de Catalunya.

2. POSSIBILITAT DE LA MODIFICACIÓ

Al marge de consideracions estrictament polítiques de cara a l'oportunitat d'una eventual o estratègica modificació,³ la possibilitat de la modificació de la LLNLC es deriva dels fets següents:

2.1: *Caràcter de la Llei*

Aquesta LLNLC, promulgada el 18 d'abril de 1983 i publicada al DOGC número 322 de 22 d'abril, és una llei ordinària emanada del Parlament de Catalunya, en funció de l'exercici de les competències legislatives sobre la matèria atribuïdes a la Generalitat de Catalunya. En conseqüència, es tracta d'una llei susceptible de modificació en qualsevol moment per voluntat del poder legislatiu de la Generalitat de Catalunya.

La finalitat de la LLNLC, tal com ho reconeix l'article 1 de la mateixa llei, se centra en el desenvolupament de l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979 (EAC), en relació amb l'article 3 de la Constitució espanyola de 1978 (CE).

2.2. *Competència exclusiva*

La Generalitat de Catalunya té la competència exclusiva en matèria

2. Publicades al BOE de 4 de juliol de 1986 i al *Boletín de Jurisprudencia Constitucional* núm. 63, de juliol de 1986, pp. 808 i ss.

3. No se'ns escapen pas les dificultats que poden haver-hi, més tenint en compte el mateix procés d'elaboració de la LLNLC, V. MOLL I MARQUÈS, Aina, «Els tràmits preliminars de la redacció de la llei de normalització lingüística a Catalunya», *REVISTA DE LLENGUA I DRET*, núm. 3, 1984, pp. 3 a 9.

lingüística. Aquesta és una afirmació que avui ha passat a ser el primer axioma, tota vegada que el TC ho ha reconegut explícitament.

Certament, l'atribució de la competència exclusiva en matèria de normalització lingüística es desprèn clarament de l'article 3.3 EAC. Amb tot, s'havia sostingut la tesi contrària, en el sentit que les competències en matèria lingüística estaven supeditades i delimitades per la competència sobre cadascuna de les matèries corresponents, és a dir, es considerava que la competència en matèria lingüística tenia un caràcter adjectiu. El TC s'ha pronunciat sobre aquest tema, de manera que ha considerat que l'article 3.2 CE, d'acord amb els respectius Estatuts d'Autonomia, atribueix aquesta competència amb el caràcter d'exclusiva a les CCAA.⁴

Les conseqüències d'això són, efectivament, importants en dos aspectes diferents. D'una banda, la possibilitat de crear dret català, en virtut de l'exercici de la competència legislativa exclusiva. D'altra banda, l'aplicació del dret català amb preferència a qualsevol altre en el seu territori i en matèria de la competència exclusiva de la Generalitat.⁵

3. NECESSITAT DE LA MODIFICACIÓ

3.1. *Justificació*

La necessitat de modificació de la LLNL es justifica en base a un doble ordre de factors: l'un, intrínsec; l'altre, extrínsec.

a) Factor intrínsec

La LLNL ha de ser el text legal bàsic, general i supletori, de regulació de l'ús de la llengua catalana. Aquesta regulació de l'ús de la llengua catalana pot ser l'objecte normatiu d'altres lleis especials emanades del

4. STC 82/1986, de 26 de juny, fons, 4 a 6.

5. L'art. 26 EAC estableix: «1. En matèria de la competència exclusiva de la Generalitat, el dret català és l'aplicable en el seu territori amb preferència a qualsevol altre. 2. En defecte de dret propi, el dret de l'Estat serà d'aplicació supletòria. 3. En la determinació de les fonts del dret civil, l'Estat respectarà les normes del dret civil català».

La conclusió especial 1 de l'Àrea de Llengua i Dret del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana es refereix al dret aplicable a Catalunya en matèria lingüística i diu que d'acord amb allò que disposa l'article 149.3 de la Constitució, les normes estatals que puguin fer referència a l'ús de les llengües oficials, com per exemple, els articles 231 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, o 25 de la Llei Orgànica del Notariat, no són constitucionalment aplicables a Catalunya, al País Valencià i a les Illes, atès que la respectiva legislació de normalització lingüística ha regulat ja les matèries a que fan referència aquells articles.

Parlament de Catalunya, com també, tal com ho preveu la mateixa LLNLC en la seva disposició final primera, d'altres disposicions legals emanades del Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, tota vegada que aquest és autoritzat per fer l'aplicació i el desenvolupament reglamentari de la LLNLC. Això explica que la LLNLC hagi de constituir aquell text legal, general i supletori de qualsevol altra norma especial que reguli un àmbit o un sector lingüístic concret.

Amb tot, l'anàlisi de la LLNLC descobreix que la llei no aconsegueix encertadament la missió de constituir-se en la llei bàsica, general i supletòria en matèria lingüística, en atenció als fets següents:

Per un cantó, la LLNLC no recull de manera suficient i ajustada els conceptes jurídics fonamentals en matèria lingüística, els quals són establerts per CE i EAC. El títol preliminar de la llei, especialment indicat per a dur a terme l'establiment d'aquells conceptes o principis generals, no fa una configuració jurídica precisa dels conceptes d'oficialitat i de propietat de la llengua catalana, derivats de l'EAC. A més a més, s'introdueix una certa confusió perquè la llei atribueix al concepte de propietat de la llengua catalana el contingut que la CE atribueix al concepte d'oficialitat (tal com posteriorment s'explicarà).

Per una altre cantó, la finalitat de la LLNLC s'ha de centrar en el desenvolupament de l'article 3 EAC, segons que s'estableix en el mateix article 1 de la llei. Però, aquest desenvolupament de l'article 3 EAC es redueix exclusivament a la normalització de l'ús de la llengua catalana —és a dir, al punt 3 de l'article 3 EAC— i, encara, aquesta normalització se situa a vegades per sota de la plena igualtat lingüística inherent al model lingüístic de doble oficialitat instaurat per la CE.

Tot això fa evident que la LLNLC no ha aprofitat l'oportunitat de fer un desplegament global i valent de la norma de l'EAC.

b) Factor extrínsec

Les sentències del TC, amb el seu intent d'establir definitivament una teoria general del Dret lingüístic, no necessàriament han de ser considerades com un punt d'arribada. Aquestes sentències no tracten de tots els conceptes jurídics fonamentals en matèria lingüística, no delimiten ajustadament el concepte de doble oficialitat i segueixen una inèrcia teòrica de considerar que existeix una llengua (la llengua castellana) més oficial que les altres.⁶

6. Els comentaris publicats fins ara a aquestes sentències del TC coincideixen a assenyalar que s'ha perdut una oportunitat de construir una tesi més precisa, en definitiva més coherent amb l'estructura de l'Estat de les autonomies, de la doble oficialitat.

V. PUIG SALELLAS, Josep Ma., «La doble oficialitat lingüística del Tribunal Cons-

Això fa que calgui un esforç legislatiu per tal de prendre la iniciativa política a fi de precisar els conceptes fonamentals en matèria lingüística i a fi d'aplicar ajustadament aquests principis, de manera que es pugui evitar la desvirtuació del model lingüístic de doble oficialitat, instaurat per la CE i l'EAC.

3.2. *Conceptes jurídics fonamentals*

En el moment actual es pot fer una configuració jurídica força ajustada dels conceptes jurídics fonamentals en matèria de Dret lingüístic.

Certament, la configuració jurídica d'aquests conceptes fonamentals és efectuada pels articles 3 CE i 3 EAC.⁷

D'aquestes normes, les quals formen part de l'anomenat bloc de constitucionalitat, es dedueix:

A) L'atribució de tres valors jurídics en matèria de llengua:

- Oficialitat d'una llengua (referit tant a la llengua catalana com a la castellana, i també, naturalment, a totes les altres llengües «espanyoles» d'acord amb els corresponents Estatuts d'Autonomia).
- Propietat d'una llengua (referit exclusivament a la llengua catalana).
- Normalització d'una llengua (referit a l'ús normal i oficial de les llengües oficials en termes d'igualtat).

B) L'atribució d'aquests valors jurídics es fa de manera heterogènia i desigual. Mentre que el valor jurídic d'oficialitat i de normalització es predica de totes dues llengües, el valor jurídic de propietat en reconeix exclusivament a la llengua catalana en el territori de Catalunya, de tal manera que no s'estableix que la llengua castellana sigui la llengua pròpia d'Espanya (encara que sigui llengua oficial a tot l'Estat).

C) L'atribució dels valors jurídics d'oficialitat i de propietat es fa en funció de criteris de territorialitat, d'aquesta manera és evident que a Catalunya existeix una llengua pròpia i dues llengües oficials.

titucional», REVISTA DE LENGUA I DRET, núm. 8, desembre de 1986 pp. 105 a 136 *passim*, especialment p. 106 on destaca que els sis fonaments primers de la STC 82/1986 i el fonament 2 de la STC 84/1986 així ho demostren, FONT I RIBAS, Antoni, «L'estatut lingüístic en el marc de les relacions comercials», REVISTA DE LENGUA I DRET, núm. 8, p. 137 (amb la referència a Cesáreo RODRÍGUEZ-AGUILERA DE PRAT de la nota 2).

7. V. STC 82/1986 fon. 1, on s'afirma que constitueixen les «línies mestres del model lingüístic». V. també PUIG SALELLAS, op. cit., p. 108.

El criteri de territorialitat no pot comportar, però, la restricció o eliminació de l'ús de la llengua catalana en el mateix territori de Catalunya quan algunes de les actuacions dels ciutadans hagin de tenir transcendència territorial, per raons de l'organització actual de l'Administració de l'Estat espanyol.

D) L'atribució d'una conceptualització dels referits valors jurídics, la qual es presenta en els termes següents:

a) Oficialitat

Inicialment, s'ha de partir de la base que el valor jurídic d'oficialitat es predica tant respecte de la llengua catalana com respecte de la llengua castellana. Això comporta que la idea d'oficialitat sigui única i caracteritzada per un element de reciprocitat i d'igualtat, de tal manera que el concepte d'oficialitat és exactament el mateix per a tota llengua oficial i, per tant, no hi ha una llengua més oficial que les altres.

El concepte d'oficialitat té un contingut, el qual es refereix a un doble aspecte:

— Aspecte estrictament jurídic:

En aquest aspecte, el caràcter oficial d'una llengua implica que els actes jurídics públics o privats, realitzats en una llengua oficial i en el respectiu àmbit territorial, tenen plena validesa i eficàcia. La llengua, com a element formal dels actes jurídics, no actua com un requisit de validesa o d'eficàcia jurídica.

— Aspecte jurídic-social:

En aquest aspecte, el caràcter oficial d'una llengua implica que tota llengua oficial constitueix un mecanisme de comunicació intersubjectiu, la qual cosa —per tal que la comunicació sigui possible a tot nivell— exigeix la concurrència de dues notes: el coneixement i l'ús.

Efectivament, com a notes inherents al concepte d'oficialitat de tota llengua (i no només de la llengua castellana, la qual no cal oblidar que és tant oficial com les altres), l'article 3 CE estableix el coneixement com un «deure» del destinatari de la comunicació i l'ús com un «dret» del subjecte actiu de la comunicació.

El deure de coneixement no es pot entendre d'altra manera que configurant-lo com la impossibilitat d'allegar amb eficàcia jurídica el desconeixement d'una llengua oficial, si es té en compte que per més declaració legal del deure de coneixement que es faci a cap ciutadà se li pot imposar realment el coneixement suficient d'una llengua com a instrument de comunicació oral i escrita.⁸

8. L'art. 3.3 EAC vincula, clarament, l'ús amb l'assegurament del coneixement de les llengües oficials.

El dret d'ús s'ha de configurar en el sentit que l'autor de la declaració de voluntat pot utilitzar una llengua oficial, sense que el destinatari de la declaració de voluntat pugui obligar-lo a canviar de llengua oficial, tot alllegant-ne el desconeixement.

En conseqüència, el dret d'usar una llengua oficial va vinculat amb el deure de coneixement, de tal manera que l'ús exigeix un coneixement en el sentit que, en l'exercici del seu dret, l'autor de la declaració de voluntat no pot ser obligat a canviar de llengua per part del destinatari, el qual ha de conèixer la llengua (la qual cosa no vol pas dir que també hagi d'usar activament la llengua en qüestió) per possibilitar el dret d'ús.

Aquest dret d'ús, en els territoris amb dues llengües oficials, es tradueix en un dret d'opció o d'elecció lingüística atorgat al ciutadà. En base a aquest dret d'opció lingüística, s'ha de parlar de doble oficialitat i no de cooficialitat,⁹ ja que les llengües per elles mateixes només tenen un únic caràcter, o sigui, el caràcter d'oficial. Altrament, cooficialitat podria portar a pensar que s'està parlant de bilingüisme quan, realment, el fonament de la doble oficialitat és el dret d'ús alternatiu de qualsevol de les llengües oficials i no l'ús simultani de totes dues llengües.

Aquest dret d'opció lingüística és el resultat decisiu del concepte d'oficialitat, en el cas de coexistència de dues llengües oficials en un mateix territori.

Aquest dret d'opció lingüística constitueix un dret personal i individual d'expressar-se en qualsevol de les dues llengües oficials a qualsevol àmbit social, de manera que el subjecte passiu o destinatari no pot obligar el subjecte actiu a canviar de llengua.

En conclusió es pot dir que el valor jurídic d'oficialitat —o de doble oficialitat, en el nostre cas— es projecta essencialment a l'àmbit subjectiu del ciutadà o usuari de la llengua, de tal manera que l'oficialitat s'ha de relacionar amb l'estatut personal de ciutadà.

b) Propietat

El valor jurídic de «llengua pròpia» és atribuït a la llengua catalana per l'article 3.1 EAC.

Aquest valor jurídic de llengua pròpia, atorgat únicament a la llengua catalana, ha de tenir necessàriament un contingut exclouent i un contingut especificador i caracteritzador de Catalunya.

L'expressió «propi» té un doble sentit:

D'una banda, «propi» es contraposa a «comú», de manera que la llengua catalana és referida només a Catalunya, ja que la llengua castellana és comuna a tot l'Estat espanyol.

D'altra banda, «propi» es contraposa a «aliè» i és en aquest sentit que

9. Així ho fa stc 82/1986 fon. 3.

la llengua catalana té el caràcter de definidora, especificadora i caracteritzadora de Catalunya, mentre que la llengua castellana és aliena o estranya a Catalunya.

Aquest sentit especificador i, al mateix temps, exloent, atribuït a la llengua catalana amb el valor jurídic de «llengua pròpia», és utilitzat per l'EAC en els mateixos termes per referir-se al «dret propi» de Catalunya. Certament, l'article 26.2 EAC determina que en defecte de «dret propi», el dret de l'Estat serà d'aplicació supletòria.¹⁰

Això fa que predicar el caràcter de «propi» respecte d'algun factor referit a Catalunya implica reconèixer que aquest factor (sigui la llengua, sigui el dret o qualsevol altre) constitueix un element identificador, especificador i característic de Catalunya.¹¹ La qual cosa comporta, a nivell jurídic, atribuir a aquests factors un aspecte qualitatiu de preferència.

Les conseqüències de l'atribució del valor jurídic de llengua pròpia, amb aquest aspecte qualitatiu de preferència, han de ser:

— Que a nivell institucional, en l'àmbit de l'administració i dels organismes públics en general, l'ús de la llengua catalana ha de tenir un caràcter «preferent».

— Que la llengua catalana ha de tenir presència social, de manera que aquesta presència, estàtica i tot, assegura l'actuació de la llengua catalana com a senyal d'identitat.

— Que el caràcter de llengua pròpia hauria de comportar necessàriament que la llengua tingués el valor jurídic de llengua oficial (al marge que per raons essencialment polítiques no hagi estat així històricament o que, actualment, una llengua pròpia no sigui llengua oficial, com és el cas de la llengua aranesa).

En conclusió es pot dir que el valor jurídic de propietat es projecta a un àmbit objectiu, de manera que la propietat de la llengua s'ha de relacionar amb l'aspecte territorial i institucional de Catalunya.

10. L'art. 27.4 afirma que «el català és patrimoni d'altres territoris i comunitats», l'art. 20 e) parla de «dret privatiu català» (hem d'agrair l'observació a l'amabilitat de la Dra. Anna Casanovas) i l'art. 9.3 es refereix a les «particularitats del dret substantiu de Catalunya». La mateixa idea queda il·lustrada en tots els casos, a més dels citats, en els quals l'EAC utilitza l'expressió «propi» o «pròpia»: arts. 14.1.b., 16.3, 27.1, 30.1, 39, 44.4, 45.1.b, 46.1, 48.2, 50 o DT 6,7.

11. La convicció que la llengua i el dret són factors, entre d'altres, d'identitat de la nacionalitat catalana forma part de la tradició política catalana. Darrerament, ROCA I TRIAS, Encarna, «La modernització del dret civil català. Reflexions entorn a la reforma de la Compilació», RJC, 1985, pp. 583 i ss., en concret p. 584 nota 2, ha posat de manifest el manteniment d'aquesta tradició política en moments molt recents.

c) Normalització

El concepte de normalització parteix de l'afirmació de l'article 3.3 EAC quan diu que «La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes (català i castellà), prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya».

La idea de normalització se centra en la plena igualtat respecte dels «drets i deures dels ciutadans de Catalunya». El concepte d'igualtat plena no pot anar referit al valor jurídic de la llengua catalana com a llengua oficial, tota vegada que des d'un punt de vista jurídic la declaració d'oficialitat d'una llengua té sempre els mateixos atributs i, per tant, una idea d'absoluta igualtat. Això fa que la idea de normalització es relacioni amb la situació sociolingüística de la llengua catalana, per raons històriques i actuals molt òbvies al nostre entendre.

No cal insistir en el fet que, en el marc legal de la doble oficialitat a Catalunya, hi ha una de les dues llengües oficials que té uns nivells d'ús per sota dels mínims satisfactoris i que aquesta llengua és, precisament, la llengua catalana.

En conseqüència, normalitzar significa portar l'ús de la llengua catalana a un estadi de plenitud en tot el territori de Catalunya, de tal manera que s'aconsegueixi la «plena igualtat» determinada per l'article 3.3 EAC.

En conclusió es pot dir que la idea de normalització constata el desequilibri, temporal i conjuntural, en l'ús de la llengua catalana i manifesta la intenció de superar la desigualtat.

El TC ha distorsionat la configuració jurídica del model lingüístic de doble oficialitat instaurat a l'Estat espanyol per l'anomenat bloc de constitucionalitat, tota vegada que en les seves sentències ni ha delimitat ajustadament aquests principis generals exposats ni els ha aplicat de manera coherent.

Certament, el TC no entra en la consideració del concepte de llengua pròpia, el qual és configurat com a fonamental per l'EAC, desvirtuant implícitament el concepte de normalització i fixa un concepte d'oficialitat que no engloba totes les llengües oficials sinó que té exclusivament la llengua castellana com a punt de referència.

Pel que fa al concepte d'oficialitat, el TC hi ha introduït una deformació tal com ho ha exposat clarament PUIG SALELLAS.¹²

El punt central de deformació se centra en el deure de coneixement inherent a tota llengua oficial. Es parteix d'una descripció formal del concepte d'oficialitat en base a un criteri d'igualtat i es reconeix un dret d'e-

12. V. PUIG SALELLAS, op. cit., p. 109 i 125 (en la qual s'afirma que no és dolent que el TC hagi procedit de manera poc exhaustiva, ja que en el futur el TC podrà rectificar la seva jurisprudència).

lecció lingüística del subjecte en els territoris amb dues llengües oficials. Però, incomprensiblement, el deure de coneixement es vincula exclusivament a la llengua castellana, quan realment és un aspecte que integra per definició el concepte d'oficialitat, i només es pot entendre aquest deure de coneixement com la impossibilitat d'allegar la ignorància d'una llengua oficial (cal insistir que s'ha de tenir en compte que això és un fet perquè, per més deure de coneixement que estableixi una disposició legal, ningú no pot ser obligat a aprendre una llengua ni menys a tenir-ne un coneixement oral i escrit suficient en contra de la seva voluntat, de manera que un deure de coneixement només es pot traduir en una impossibilitat d'allegar el desconeixement d'una llengua oficial, tota vegada que la utilització d'una llengua oficial fa que tots els actes jurídics tinguin validesa i eficàcia).¹³

Referent a la normalització, el TC sense entrar en una anàlisi del concepte, reconeix implícitament que la utilització de les llengües territorials per part de l'Administració perifèrica de l'Estat és una qüestió discrecional i de concreció gradual, de manera que l'exercici del dret subjectiu d'elecció lingüística del ciutadà queda reduït a una mera expectativa i amb un futur indefinit.¹⁴

3.3. *Punts de modificació*

Els principis generals exposats anteriorment són els que s'han de plasmar clarament en una llei de normalització de la llengua catalana. Una anàlisi de la LLNL actualment vigent, feta sota el punt de vista d'aquests principis generals, posa de manifest les imprecisions de la LLNL, com també els punts necessitats de modificació.

La proposició de modificació passa, almenys, pels punts següents:

1. La finalitat de la LLNL, tal com es reconeix en el mateix art. 1 de la llei, ha de ser el desenvolupament de l'art. 3 EAC.

Aquest desenvolupament s'ha de referir a «tot» l'art. 3 EAC i no ha de quedar reduït només a la normalització de l'ús de la llengua catalana —és a dir, al prf. 3,3 EAC—, tal com succeeix actualment. Cal que es faci una definició i clarificació dels conceptes fonamentals en matèria de Dret lingüístic.

En conseqüència, el Títol Preliminar de la LLNL ha de tenir el contingut que li és inherent i fer la configuració jurídica de propietat, d'ofi-

13. STC 82/1986 fons. 3 i 4, STC 83/1986 fon. 3 i STC 84/1986 fon. 2 i v. PUIG SALELLAS, op. cit., pp. 117 i 119 en el mateix sentit.

14. V. PUIG SALELLAS, op. cit., pp. 120-121, STC 82/1986 fon. 8 i el vot particular que formula el magistrat FRANCISCO RUBIO LORENTE a aquesta mateixa sentència.

cialitat i de normalització. En aquest sentit, el principi general implícit en normes com les contingudes en l'art. 5.1 o 14.1 ha de ser contemplat en el Títol Preliminar.

2. La projecció normativa dels conceptes jurídics fonamentals determinats per CE i EAC exigeix que s'elimini la imprecisió de l'art. 2 LLNL. Efectivament, aquest art. 2 LLNL és imprecís a un triple nivell:

a) La norma diu que el català és la «llengua pròpia de Catalunya», però a continuació fa una descripció del concepte d'oficialitat en el doble aspecte que configura el concepte: com a validesa i eficàcia dels actes jurídics independentment de l'aspecte formal de la llengua i com a dret d'ús i dret de coneixement de la llengua catalana.

Per tant, l'art. 2 LLNL atribueix al concepte de propietat el contingut que l'art. 3 CE atribueix al concepte d'oficialitat.

b) La norma preveu l'ús de la llengua catalana com un dret subjectiu, però estableix igualment com un dret el coneixement de la llengua catalana quan, en realitat, el coneixement de la llengua catalana és un requisit necessari per tal que pugui ser exercit el dret d'ús. Per tant, si no es vol afirmar que existeix un deure de coneixement de la llengua catalana —en el sentit d'impossibilitat d'allegar-ne el desconeixement— per por a la contraargumentació merament formal derivada de l'art. 3 CE i utilitzada pel TC, hi ha dues alternatives: o bé afirmar que l'oficialitat de tota llengua comporta una càrrega (en sentit tècnic-jurídic) de coneixement de la llengua oficial, o bé silenciar-ho i no fer exclusivament referència al dret de coneixement.

c) La descripció del concepte d'oficialitat feta a l'art. 2 conté un element altament distorsionador, quan recull l'exigència de no discriminació. Efectivament, l'oficialitat és un valor jurídic inherent a la mateixa llengua declarada oficial pels textos constitucionals. Com a tal valor jurídic té la seva transcendència jurídica, de manera que la discriminació pot resultar d'una situació social o política, però mai del mateix concepte d'oficialitat.

Per tant, caldria suprimir aquesta al·lusió a la discriminació pel fet que la declaració d'oficialitat d'una llengua implica, per definició, una idea d'absoluta igualtat a nivell de valor jurídic.

Per un altre cantó, el concepte de propietat aplicat a la llengua catalana per l'art. 3 EAC no està ben delimitat a la LLNL.

La LLNL estableix el concepte de llengua pròpia als arts. 2.1, 5.1, 12 i 14.1, però també en l'art. 28.1 referit a l'aranès, tot excedint-se d'allò que preceptua l'EAC (l'art. 3.4 EAC no atribueix el caràcter de llengua pròpia a l'aranès).

Per tant, és necessari que l'art. 2 LLNLc expliciti el concepte de propietat, en el sentit que la llengua catalana ha de ser l'única llengua utilitzada institucionalment i ha de tenir presència social. A més, és igualment necessari que es corregeixi l'allusió imprecisa i sense caràcter tècnic de propietat de l'aranès.

En definitiva es tractaria de projectar acuradament el concepte d'oficialitat a l'àmbit subjectiu (amb el punt configurador central que és el dret d'elecció lingüística del subjecte) i el concepte de propietat a l'àmbit objectiu (amb el punt configurador del caràcter preferent de la llengua catalana, el qual impedeix que en l'àmbit institucional de Catalunya es pugui parlar de dret d'elecció lingüística).

3. El desenvolupament de l'art. 3.3 EAC, quan alludeix a l'ús normal i oficial de les llengües, demana una certa precisió. Sembla necessària una definició del concepte de normalització, per evitar confusions entre el valor jurídic d'oficialitat atribuït constitucionalment a una llengua i el nivell d'ús efectiu de qualsevol llengua oficial en l'àmbit intersubjectiu o en l'àmbit dels organismes públics.

4. La regulació de la tasca de normalització en els diversos sectors imposa una coherència amb els principis generals.

Això fa que s'hagin de precisar alguns punts de la LLNLc:

En matèria d'ús institucional:

a) Reconèixer la legitimació activa del Consell Executiu de la Generalitat per actuar judicialment en la seva tasca normalitzadora.¹⁵

b) Aclarir, en l'art. 5.2, que la utilització de les dues llengües oficials per part de l'Administració de Catalunya no ha de ser simultània, sinó en funció del dret d'elecció lingüística del subjecte. El caràcter de llengua pròpia exclou tota mena d'elecció a l'Administració catalana.

c) Supressió de la publicació bilingüe de les lleis del Parlament de Catalunya, segons que estableix l'art. 6.¹⁶

d) Establir clarament que les Administracions catalana i estatal han de possibilitar que el ciutadà exerceixi el seu dret d'elecció lingüística.

e) Correcció de l'art. 11, tota vegada que limita el dret d'opció lingüística del subjecte, i supressió —o reubicació al títol IV com a veritable precepte normalitzador— de la disposició addicional de la LLNLc. La doble oficialitat establerta constitucionalment fa que no existeixi cap raó que

15. PUIG SALELLAS, op. cit., pp. 126 a 132.

16. PUIG SALELLAS, op. cit., pp. 133, 134 i 135 (on es destaca l'apreciació del magistrat del TC que formula el vot particular en el sentit que sembla que es consideri que «es converteix en legisladors als traductors» de les lleis emanades del Parlament de Catalunya).

justifiqui la no utilització de la llengua catalana en els registres públics no dependents de la Generalitat de Catalunya però radicats a Catalunya i, naturalment, sense caure en l'error de confondre doble oficialitat amb bilingüisme.

f) L'art. 8.1 pot donar peu, i cal evitar-ho, a entendre que s'exclou la doble oficialitat d'un sector social com ho és l'administració militar.

En definitiva, delimitar l'objecte normatiu dels diferents blocs de normes contingudes en el títol I LLNLC de manera que no es presenti l'heterogeneïtat següent:

- Normes referents a doble oficialitat: art. 6.3, 7.1, 9.2 i, de manera molt poc clarificadora, 5.2 i 6.1.2.
- Normes que preveuen l'ús de la llengua des d'una perspectiva de l'Administració, no tenint present el concepte de propietat: arts. 5, 6, 7, 8.3, 9.2, 10, 11, 12, 13.
- Normes que contempnen l'ús de la llengua des d'una perspectiva de l'administrat o ciutadà, sense tenir clarament present el dret d'opció lingüística inherent al concepte d'oficialitat: arts. 8.1.2, 9.1.2, 10 i 11.
- Normes de declaració d'intencions, probablement mal ubicades: art. 7.2 i 3.

En matèria d'ensenyament:

a) El caràcter de llengua pròpia implica, tal com reconeix l'art. 14. 1 i l'art. 20, que la llengua catalana és la llengua pròpia de la funció docent a «tots» els nivells educatius i de la funció de gestió dels centres d'ensenyament de Catalunya.

No s'explica massa bé, però, com l'art. 14.2 excepciona aquest principi pel que fa a l'ensenyament primari (tenint en compte que ja es garanteix l'ensenyament de les llengües com a assignatura i el domini de les dues llengües). Ara bé, el que no s'explica gens bé —i caldria corregir-ho— és l'art. 16, el qual sembla permetre que en l'ensenyament universitari pugui efectuar-se la funció docent en llengua no catalana, per voluntat del professor, quan, realment, la propietat de la llengua exclou el dret d'opció lingüística a nivell institucional.

b) Exigència clara de la capacitació lingüística del professorat.

En matèria de mitjans de comunicació: en l'art. 20 de la LLNLC és necessari de fer constar que la llengua catalana és la llengua d'ús dels mitjans de comunicació institucionals, en atenció al concepte de propietat de la llengua.

5. El títol IV de la LLNLC demana un remodelatge, de manera que

s'orienti a establir preceptes realment normalitzadors i no meres declaracions d'intencions.

6. Supressió de les disposicions transitòries que preveuen períodes o terminis d'adaptació, altrament la mateixa LLNLc constata una situació merament conjuntural.

No obstant tot això, cal no oblidar que l'oficialitat de la llengua catalana constitueix actualment un valor jurídic constitucional en aquest moment històric, exactament des del dia 23.4.1979, data d'entrada en vigor de l'EAC, i tampoc cal no oblidar que la LLNLc és una llei vigent i aplicable a Catalunya i, per tant, de necessària aplicació per part dels Tribunals i per sobre del deure d'observança dels subjectes.

De tota manera, els intents de desvirtuació del model lingüístic instaurat exigeixen de ser contrarestats (per sobre de tot però no exclusivament) amb una modificació de la LLNLc, per tal que no caiguem en l'error de considerar que les coses ja estan bé com són i no com haurien de ser.

Altrament, no hi haurà res que impedeixi en el futur d'exigir l'oficialitat única de la llengua catalana.

ADDENDA

Durant el curs període de temps transcorregut entre la redacció d'aquest treball i la correcció de les galeres per a la seva publicació, han tingut lloc dos fets, els quals s'han de fer constar necessàriament:

a) La publicació dels treballs de l'Àrea de Llengua i Dret com a *Segon Congrés Internacional de la llengua catalana, VI, Àrea 5 Llengua i Dret*, Barcelona-Andorra, 1987. Amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Autònoms de la Generalitat de Catalunya. Publicació presentada a l'IIHtre. Col·legi d'Advocats de Barcelona el dia 11 de maig de 1987.

b) La sentència del Tribunal Constitucional (74/1987, de 25 de maig, BOE de 9 de juny de 1987, núm. 137, suplement, fon. 3) en resolució d'un recurs interposat pel Govern Basc en contra de l'article 520.2.e de la Llei d'Enjudiciament Criminal, norma que estableix el dret de tota persona detinguda o presa de ser assistida gratuïtament per un intèrpret, quan es tracti d'un estranger que no entengui o parli la llengua castellana.

La sentència determina que aquest dret s'ha de reconèixer igualment als ciutadans espanyols que es trobin en la mateixa situació. La sentència entén que no es pot objectar que el castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat i que tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la, ja que el

que aquí es valora és un fet (la ignorància o coneixement com ho és el de castellà) en relació amb l'exercici d'un dret fonamental com ho és el de defensa. La sentència especifica que el deure dels espanyols de conèixer el castellà fa suposar que aquest coneixement existeix a la realitat, però tal presumpció pot quedar desvirtuada quan el detingut o pres allegui la seva ignorància o coneixement insuficient.

Una nota breu de comentari a aquesta sentència ha de fer referència inevitablement a la vacil·lació i a la incongruència del Tribunal Constitucional en relació amb la interpretació de la Constitució en matèria lingüística. Aquesta sentència contradiu els criteris de les sentències de 26 de juny de 1986 en el sentit que es desfigura el concepte d'oficialitat establert pel mateix Tribunal Constitucional, tota vegada que s'elimina el deure de coneixement de la llengua castellana —establert per l'art. 3 de la Constitució i inherent al propi concepte d'oficialitat—, ja que s'admet l'allegació de la ignorància de la llengua castellana.

Realment, el Tribunal Constitucional hauria d'acceptar l'arbitratge d'un sistema d'intèrprets davant la insuficiència del coneixement d'una llengua oficial, però mai acceptar l'allegació de la ignorància de la llengua castellana, pel fet que es tracta d'una llengua oficial. Per un altre cantó, el Tribunal Constitucional s'oblida novament de les altres llengües oficials de l'Estat espanyol, les quals tenen exactament el mateix valor jurídic d'oficialitat en els seus respectius territoris.

